

LOCALE BELANGEN

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VOOR LOCALE BELANGEN.

Verschijnt den 1sten en 16den van elke maand.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.
ALLE STUKKEN UITSLUITEND TE ADRESSEEREN: POSTBOX 38, SEMARANG.

Naar het Congres.

Het Decentralisatiecongres nadert weder met rassche schreden. Weder zullen de mannen der autonome ressorten in vergadering en samenspreking de belangen der decentralisatie kunnen bevorderen.

Er zijn stemmen geweest, die het houden van een congres in deze dagen afrieden, doch het Bestuur heeft gemeend, zich door deze raadgevingen niet te moeten laten afbrengen van de nu reeds meer dan twintigjarige traditie. En met reden. Want moge dan ook niet naar het Congres worden getogen in die opgewekte stemming, welke andere jaren het geheele Congres droeg, nog altijd is er werk te doen, veel werk en goed. Het meer dan anders gevarieerde programma der vergaderingen, dat in deze aflevering onder de officieele mededeelingen is opgenomen, wijst in deze richting.

Laat alles wat zuiniger geschieden dan anders, maar het komende congres moge het duidelijk maken, dat ondanks de ongunst der tijden, de mannen der decentralisatie trouw blijven aan het ideaal. Geen ressort ontbreke op het Congres, elk zende zijn afgevaardigde. Het is geen tijd om stil te staan; de hand aan den ploeg en voorwaarts. Arbeiden en niet vertwijfelen, dat zij de leuze van dit congres die uitga naar *alle* Locale Raden.

Daarvoor is noodig een zoo breed mogelijke vertegenwoordiging. De reductie op de reizen en op de hotel-prijzen maakt het reeds mogelijk het bezoek zelf weinig kostbaar te maken. En tegenover de weinige kosten staat het groote nut dat congres en onderling verkeer kan hebben voor alle raden.

Daarom, raden en persoonlijke leden, indien eenigszins mogelijk den 6en en 7en Mei te Batavia. Malaise in zaken, *geen* malaise in onze idealen.

DE RAAD.

De Regentschapsraden in West-Java

IV.

Belangstelling van de bevolking.

De Regentschapsraden konden zich nog betrekkelijk weinig verheugen in de belangstelling van de bevolking.

De breede massa van de bevolking, de eenvoudige tani's en koeli's hebben tot dusver nog geen begrip van de werking der raden, zoo ook van het nut daarvan.

Inzonderheid moet worden gezegd, dat de opgezetenen van de particuliere landerijen van de werking der raden niets weten, behalve dat zij b. v. belasting van rij- en voertuigen, gemakkelijksbelasting en andere verplichtingen hebben te betalen.

Dit is toe te schrijven aan het feit, dat in die gedeelten de raden feitelijk haast niets doen in het belang van de bevolking.

Men vindt daar wel eenige straatverlichting, enkele artesische putten van het regentschap, doch die zaken spreken nog te weinig tot den tani.

Onder de meer ontwikkelden bestaat er wel eenig merkbare belangstelling, welke mits goed geleid, gunstig op den groei der raden kunnen werken. De P. S. I. I. en andere non-coöperatieve vereenigingsmensen blijven afzijdig en oefenen steeds afbrekende critiek uit op de handelingen van de raden en vooral op die van de voorzitters.

Wat de belangstelling onder de leden van de regentschapsraden zelve betreft, kan worden getuigd, dat zelfs onder de minst ontwikkelde leden over het algemeen veel belangstelling bestaat in het werk van den raad. Het is een hoopvooteken!

Enkele oud-leden van een paar regentschapsraden gaven mij als antwoord op mijn vraag, waarom zij als lid waren afgetreden, te kennen, dat zij zich niet konden vereenigen met de hou-

Errata: Op blz. 105 afl. 6 van bovenbedoeld artikel moet in de linker kolom beneden gelezen worden: „nieuwe pasars en zwembassins werden opgericht en wegen geasphalteerd enz”.

ding van de voorzitters, die heelemaal geen tegenspraak dulden en critiek altijd beschouwden als een aanval op hun beleid. Deze beweringen zijn echter ongecontroleerd.

De raden als kiescollege voor den Provincialen Raad en Volksraad.

Het feit, dat de regentschapsraden aangewezzen zijn als kiescollege's voor de provinciale raden en Volksraad brengt ongewenschte gevolgen met zich mede. In de eerste en voornaamste plaats wordt dadelijk de politiek in het college binnengehaald.

Wel is waar dringt de politiek zooals in Europa het geval is, zich overal door, doch hier te lande, waar de raden pas beginnen, laten de nadeelen daaraan verbonden, zich bijzonder gelden.

De samenstelling der regentschapsraden kan voorshands eenmaal niet beschouwd worden als te zijn de concentratieplaats der gedachtestroomingen, welke in het regentschap aanwezig zijn.

De door de college's gekozen leden van provinciale raden en Volksraad kunnen er daarom geen aanspraak op maken, dat zij zijn gekozen als vertegenwoordigers van de bevolking.

De Volksraad is aldus niet een raad van de bevolking, maar beter gezegd voor de bevolking.

Een ander bezwaar is, dat het belang van het regentschap geheel ondergeschikt wordt gemaakt aan dat van den Volksraad of der provincie.

Zoo is het geval geweest met de wijziging van artikel 9 van de Regentschapsordonnantie. Eenige regentschapsraden wilden zoo graag hebben, dat de begroting voor het jaar 1930 door den raad in zijn oude samenstelling zou worden vastgesteld. Dit kon echter niet gebeuren door de plotselinge wijziging van het artikel.

Nieuwe leden van het college van gecommitteerden moesten worden gekozen, die de begroting van het jaar 1930 weder onder de oogen moesten zien. De nieuwe raad moest de begroting vaststellen. Voor de voorzitters betekende dit alles dubbel werk.

De oude leden zelf, die voor 4 jaren waren gekozen, moesten ontijdig den raad verlaten om plaats te maken voor de nieuwe.

Het was een gedwongen aftreding al was het door het nieuwe artikel gesanctionneerd.

A. N.

Decentraliana.

Bepaling van het architecten-honorarium bij subsidiewerken.

In verband met de omstandigheid, dat tengevolge van den huidige toestand van 's Lands

financiën de werkzaamheden van den dezerzijdschen dienst belangrijk zijn ingekrompen, zal het in de eerstkomende tijden in vele gevallen mogelijk zijn om de ontwerpstukken voor bouwwerken, waarvoor subsidie zal worden verleend, door genoemd personeel te doen opmaken, waartoe na verkregen opdracht mijnerzijds (Dir. B. O. W.) kan worden overgegaan.

In die gevallen zal dus geen subsidie meer behoeven te worden verleend voor architecten-honorarium voor het samenstellen der ontwerpstukken voor subsidiewerken.

Deze regeling behoeft niet te kort te doen aan de vrijheid van belanghebbenden om een ontwerp naar eigen inzicht door een particulier architect te doen opmaken.

In de meeste gevallen zal het evenwel ook in het voordeel van de betrokkenen zijn om de ontwerpen door den dzz. dienst te doen samenstellen, omdat alsdan geen gedeelte van het architecten-honorarium te hunnen laste komt.

(Schrijven van 23 Januari 1932 No. A 32/2/21 van Dir. B. O. W. aan Dir. O. en E.)

I. C. A. bemiddeling bij aanschaffingen van goederen ten behoeve van autonome ressorten en zelfbesturende landschappen.*)

1. Zooals Uw College bekend is, — aldus de 1e Gouvernements-Secretaris bij rondschrijven van 4 Februari 1932 No. 321 / B — werd tot dusver slechts bij wijze van uitzondering toegestaan, dat door den Indischen Centralen Aanschaffingsdienst (I. C. A.) bemiddeling werd verleend bij de aanschaffing van goederen ten behoeve van locale ressorten en andere autonome gemeenschappen, zelfbesturen en landschappen, waardoor deze tot dusver grootendeels verstoken zijn gebleven van de voordeelen, welke een centrale aanschaffing door een deskundige organisatie met zich brengt door de mogelijkheid van behoorlijke voorlichting, de uitschakeling van onnoodige tusschenpersonen, de grootere verscheidenheid van aanbiedingen, de betere controle op de kwaliteit van de geleverde goederen en eventueel door het bedingen van lagere prijzen.

2. Aangezien het belang van een zoo goed en goedkoop mogelijke voorziening vooral in de huidige tijdsomstandigheden in het oog springt, terwijl daarnevens er naar gestreefd behoort te worden, mede in verband met de tijdsomstandigheden, de inheemsche industrie meer stelselmatig te bevorderen, heeft de Gouverneur-Generaal besloten voor de vorenbedoelde zelfstandige lichamen in onbeperkte mate de gelegenheid open te stellen om

*) Op verzoek van den Stadsgemeenteraad van Bandoeng zal over dit onderwerp op het a.s. Decentralisatie congres een algemeene inleiding worden gegeven door den Ica.

gebruik te maken van de bemiddeling van den centralen Indischen dienst voor al zulke aanschaffingen, welke liggen binnen het kader van de ten behoeve van de Landsdiensten en -bedrijven verrichte aanschaffingen (constructie- en handelsgoederen), waarbij ook de medewerking van de in Nederland bestaande organisatie bij voorbaat is verzekerd.

3. Voor deze bemiddeling zal door de betrokken gemeenschappen geen andere vergoeding voor administratiekosten verschuldigd zijn dan de bijzondere kosten, keurloonen enz., welke terzake van eenige bestelling *boven* de gewone administratieve kosten gemaakt moeten worden.

4. Alle aanschaffingen zullen voorts geschieden op de voorwaarden, welke voor de Landsdiensten en bedrijven zijn vastgesteld, tenzij bij de aanvraag speciale voorwaarden worden opgegeven in welk geval zoodanige voorwaarden zullen worden overgenomen voorzover zij niet in strijd komen met de voor den I. C. A. geldende algemeene richtlijnen.

5. Ten aanzien van een dezer richtlijnen, welke de bevordering van de inheemsche nijverheid met de daaraan inherente verruiming van werkgelegenheid ten doel heeft en is neergelegd in artikel 14 van het Centraal Aanschaffingsreglement (Bijblad op het Staatsblad No 10857), zij aange- teekend, dat slechts indien daartoe aanleiding bestaat tot toekenning van een voorkeursrecht tot maximaal 10% zal worden overgegaan.

6. Met betrekking tot een ander dezer richtlijnen, vervat in artikel 15 lid 2 van evenbedoeld reglement, welke mede het belang van werkverruiming beoogt te dienen door voor uit het buitenland aan te voeren goederen de inschrijvingsvoorwaarden zoodanig te stellen, dat kan worden ingeschreven met en zonder verplichting tot aanvoer onder Nederlandsche vlag, met bepaling tevens dat bij gelijke inschrijvprijzen en ook overigens gelijke omstandigheden de voorkeur wordt gegeven aan aanvoer onder Nederlandsche vlag, zal de voor Gouvernementsaanschaffingen voorgeschreven regeling ook voor aanvragen van zelfstandige gemeenschappen worden gevolgd.

4. Door gebruik te maken van de opengestelde bemiddeling van den I. C. A. zal aldus niet alleen de aanschaffing van goederen ten behoeve van de aanvragende gemeenschappen op voordeelige wijze plaats hebben, doch zal tevens aan de inheemsche nijverheid en aan de vrachtvaart onder Nederlandsche vlag steun kunnen worden verleend, waaraan thans meer dan ooit behoefte bestaat.

8. Mag derhalve worden verwacht, dat van de diensten van den I. C. A. gebruik zal worden gemaakt, het is niet uitgesloten, dat daartegen somwijlen bezwaren kunnen rijzen, in welk

geval de Economische Commissie bereid zal worden gevonden tot nader overleg met de betrokken gemeenschap ten einde te overwegen of aan de gerezen bezwaren tegemoet kan worden gekomen.

9. Zodoende zal de eigen aanschaffing door locale ressorten en andere autonome gemeenschappen, zelfbesturen en landschappen beperkt kunnen blijven tot die enkele gevallen, waarin de bezwaren niet worden opgeheven en overigens tot zoodanige aanschaffingen, welke vallen buiten het kader van die, welke voor Landsdiensten en -bedrijven worden verricht, zoodat I. C. A.-bemiddeling vanzelf is uitgesloten.

10. Echter blijft het vanzelfsprekend ook bij zoodanige eigen aanschaffingen in hooge mate gewenscht, dat ter verruiming van de geslonken werkgelegenheid de leverantie's worden gegund aan de nijverheid hier te lande wanneer deze in staat is tegen concurrerende prijzen te leveren en dat voor goederen, welke niet door deze nijverheid kunnen worden geleverd of uit aanwezigen handelsvoorraad kunnen worden betrokken, doch uit het buitenland moeten worden aangevoerd, de voorkeur wordt gegeven aan aanvoer onder Nederlandsche vlag op gelijke wijze als zulks gescheidt voor de leverantie's aan den Lande.

11. De Landvoogd meent derhalve op de vorenaangegeven gronden in vol vertrouwen een dringend beroep op Uw College te mogen doen ten einde, waar eenigzins mogelijk, gebruik te maken van de thans opengestelde gelegenheid tot aanschaffing middels den I. C. A. waardoor in de toekomst wellicht nog gunstiger voorwaarden zullen kunnen worden bereikt en daaraan de uitnoodiging te mogeng verbinden om ook overigens in den aangegeven zin werkzaam te willen zijn voorzover van I. C. A.-bemiddeling geen gebruik wordt gemaakt.

Aanschaffing van Padalarangpapier door tusschenkomst van den I. C. A.

Zooals Uw College bekend is uit mijn rondschrjven van 4 dezer No. 321/B — aldus de 1e Gouvernements-Secretaris bij rondschrjven van 6 Februari j.l. — is voor autonome gemeenschappen, zelfbesturen en landschappen de gelegenheid opengesteld om van de bemiddeling van den Indischen Centralen Aanschaffingsdienst gebruik te maken voor alle aanschaffingen van goederen welke vallen binnen het kader van die, welke voor de Gouvernementsdiensten en -bedrijven worden verricht.

Tot deze goederen behoort ook papier, waarvoor mede ter bevordering van de nijverheid binnen Nederlandsch-Indië met de N.V. „Papierfabriek Padalarang” een contract is gesloten, hetwelk de beschikking doet verkrijgen over

papier van zeer goede hoedanigheid; de gecontracteerde hoeveelheid is echter grooter dan als gevolg van het verminderd gebruik thans voor den Lande noodig is.

In verband hiermede zou de Gouverneur-Generaal het op prijs stellen wanneer door aanschaffing door vorgenoemde gemeenschappen tegen den hiertelende geldende *marktprijs* voor gelijksoortig papier de overtollige hoeveelheid van dit goede produkt van de inheemsche industrie bij die gemeenschappen plaatsing zou kunnen vinden.

Afkondiging van verordeningen.

Door gemeenten. en regentschappen.

De stadsgemeente Bandoeng heeft waarschijnlijk ook met andere locale ressorten wel eens vertraging ondervonden bij de afkondiging in het *Provinciaal Blad van West-Java* van verordeningen, die niet aan de voorafgaande goedkeuring van het college van gedeputeerden zijn onderworpen.

Door de volgende circulaire van den directeur van Binnenlandsch Bestuur is aan alle misverstand terzake een einde gemaakt. De circulaire, gericht aan de colleges van gedeputeerden der provincies West-, Midden- en Oost-Java, luidt als volgt:

Van verschillende zijde werd de aandacht der Regeering er op gevestigd, dat bij aanbidding ter afkondiging van verordeningen, die naar de wettelijke bepalingen niet aan de voorafgaande goedkeuring van het college van gedeputeerden zijn onderworpen, in de plaatsing in het provinciaal blad in meerdere gevallen vertraging — en somtijds van langen duur — werd ondervonden, aangezien gemeld college het oirbaar achtte, bij het college ten aanzien van deze verordeningen gezeten bedenkingen of opmerkingen eerst onder de aandacht van den betrokken raad te brengen, terwijl meermalen ook bedenkingen schijnen geopperd te zijn tegen bepalingen, die bij de ter afkondiging aangeboden verordening geen wijziging ondergingen.

Ter motiveering van deze gedragslijn is o.m. een beroep gedaan op de omstandigheid dat artikel 80, tweede lid, der Stads-gemeente-ordonnantie en artikel 64, tweede lid, der Regentschaps-ordonnantie weliswaar aan den burgemeester en aan den regent de zorg opdragen voor de afkondiging der verordeningen door hare plaatsing in het provinciaal blad, doch dat die artikelen niet met zooveel woorden bepalen, wie de plaatsing zelve verricht. Immers, er wordt gesproken van „door haar te plaatsen”.

Bij provinciaal besluit nu is aan de colleges van gedeputeerden opgedragen de zorg voor het

provinciaal blad, waaruit de gevolgtrekking is gemaakt dat gedeputeerden voor den inhoud van dat blad verantwoordelijk zijn, waaruit voor het college de verplichting zou voortvloeien, te waken tegen plaatsing van hetgeen in een zoodanig officieel blad niet thuis behoort, wat uiteraard een zeker beoordeelingsrecht zou meebrengen.

Ter voldoening aan een van de Regeering bekomen opdracht moge ik ter kennis van Uw college brengen, dat de Regeering zich met deze zienswijze niet kan vereenigen. Naar het oordeel der Regeering laten de bewoordingen van het tweede lid van artikel 80 der Stads-gemeente-ordonnantie, inhoudende: dat de burgemeester zorgt voor de afkondiging der stadsgemeente-verordeningen door hare plaatsing in het provinciaal blad, geen ruimte voor de hooger vermelde stelling, dat uit deze bepaling niet zou blijken, wie de plaatsing zelve verricht. Den burgemeester toch wordt de zorg opgelegd voor de afkondiging der verordeningen door hare plaatsing in meergemeld blad. Uit deze bewoordingen valt geen andere gevolgtrekking te maken, dan dat de burgemeester zich van de opgelegde verplichting niet anders kan kwijten dan door plaatsing der verordening in het provinciaal blad, welke handeling de voorgeschreven afkondiging oplevert. De zorg voor de plaatsing rust dus op den burgemeester. Ten overvloed blijkt zulks uit de toelichting op deze bepaling, luidende: „De afkondiging geschiedt door „plaatsing in het provinciaal blad door den burgemeester”.

Dit zelfde geldt ten aanzien van het tweede lid van artikel 64 der Regentschaps-ordonnantie en dus ook voor den regent.

Ook al is nu ingevolge provinciaal besluit aan het college van gedeputeerden de redactioneele verzorging van het provinciaal blad opgedragen, zoo volgt daar geenszins uit, dat hetgeen naar de wet in dat blad moet worden opgenomen vooraf naar zijn inhoud door dat college zou moeten worden beoordeeld. Het tegendeel is het geval.

Indien de wet publicatie voorschrijft in het provinciaal blad van eenig stuk, mededeeling of bekendmaking van andere dan provinciale autoriteiten, is degeen, aan wien de redactioneele verzorging van dat blad is opgedragen, zonder meer verplicht tot die plaatsing, waar gevorderd onverwijld over te gaan.

De Regeering is derhalve van oordeel, dat ook al dragen de provinciale bepalingen de verzorging van de uitgave van het provinciaal blad aan het college van gedeputeerden op, dit college daaraan niet de bevoegdheid kan ontleenen, in beoordeeling te treden van verordeningen, die ter plaatsing in het meergemeld blad worden

aangeboden, en welke niet krachtens wettelijke bepalingen aan hogere goedkeuring zijn onderworpen.

Daarbij ziet zij niet over het hoofd, dat ingevolge artikel 144 lid 2 der Stads-gemeente-ordonnantie en artikel 125 lid 2 der Regentschaps-ordonnantie Uw college bevoegd is om besluiten der daar genoemde stadsgemeente- en regentschapsorganen, welke naar zijn meening strijdig zijn met de wet of met het algemeen belang, ter vernietiging aan de Regeering voor te dragen, het geen uiteraard meebrengt dat in beoordeeling van het desbetreffend besluit wordt getreden, ook al is dit niet aan voorafgaande hogere goedkeuring onderworpen. Tot dit doel kan door Uw college, met een beroep op artikel 35 der Stads-gemeente-ordonnantie of op artikel 26 der Regentschaps-ordonnantie, van den burgemeester en den regent toezending van toelichtende bescheiden worden verlangd. Doch deze procedure staat geheel naast de wettelijk geëschte afkondiging van verordeningen, als waarvan hier sprake is in welker afkondiging door een dergelijk verzoek geen vertraging behoort te worden gebracht, en die zich voltrekt door onverwijld voldoening, door het orgaan met de redactie van het provinciaal blad belast, aan een verzoek tot plaatsing daarin.

Naar het oordeel der Regeering zou er slechts dan reden bestaan, van den hier gestelden regel af te wijken, indien het college van gedeputeerden van oordeel mocht zijn dat een aparte misgreep aan de zijde van de verordenende gemeenschap in het spel is. In dat geval lijkt het de meest praktische weg dat het college zijn meening zoo spoedig mogelijk aan het betrokken lokaal bestuur kenbaar maakt. Blijkt dit bestuur niet bereid, aan het bezwaar tegemoet te komen, dan zal alsnog tot plaatsing in het provinciaal blad moeten worden overgegaan, terwijl onverwijld omtrent de onwettig dan wel met het algemeen belang strijdig geachte punten de beslissing der regeering ware in te roepen.

Met uitzondering van de hierbedoelde gevallen van aparten misgreep zal derhalve in het algemeen de plaatsing van ter afkondiging toegezonden verordeningen, ten aanzien waarvan geen wettelijk preventief toezicht is voorgeschreven, nimmer kunnen worden vertraagd.

Maleisch Gedeelte

Menghilangkan jabatan adjunct-secretaris.

Dengan soerat tt. 15 Maart Boepati Soekaboemi telah menoelis pada Raad seperti berikoet:

Hatoer bertahoe, maka menoeroet soerat dari Padoeka Toean Resident Buitenzorg tanggal 12

Januari 1932 No. 46/Geh. dalam province Pasoendan berhoeboeng dengan boeroeknja keadaän zaman, haroes dikoerangi 9 Wedana, 30 Ass. Wedana dan 8 Adjunct Regentschap-Secretaris.

Maka banjaknja Adj. Secretaris dalam daerah itoe ada 12 orang; mendjadi menilik keadaännja masing² Kaboepaten tentoe Kaboepaten Soekaboemi termasoek golongan dimana djabatan Adj. Secretaris-nja haroes dihilangkan. Bagaimana djoega saja merasa menjesal, lantaran kalau djabatan itoe dilinjapkan tentoe mendjadi soe-sah pajahnja dalam pekerdjaän kantor, akan tetapi mingingetkan keadaan kas Negri jang seolah-olah memaksa atas mendjadi penghematan itoe, maka saja bersama toean Ass. Resident Soekaboemi terpaksalah menghatoerkan peroen-djoekan jang menerangkan bahwa djabatan Adj. Secretaris di kaboeppen ini bisa dihapoeskan.

Berhoeboeng dengan peroen-djoekan itoe, maka Madjelis Gecommitteerden telah berdamai, bahwa kalau sadja betoel Adj. Secretaris itoe haroes tida ada, Controleur Reg. bedrijven- en belastingen jang sekarang pekerdjaänja diloeur kantor, kemoeka kebanyakan dari waktoenja akan digoenakan boeat pekerdjaän di Secretarie, sedang pekerdjaän diloeur akan dibantoe oleh masing² lid dari College terseboet.

Sjahan maka dengan soerat tanggal 20 Februari 1932 No. 219/Geh. Padoeka toean Resident memberi tahoean, bahwa Padoeka toean Gouverneur Pasoendan lagi berdamai dengan Padoeka Toean Directeur B. B. soepaja kalau masing² Regentschapsraad soeka memikoel separonja dari gadjih Regentschap-Secretaris, djabatan Adj. Regentsch. Secretaris itoe bisa ditetepkan. Dari hal ini Padoeka toean Gouverneur minta pertimbanganja para Boepati.

Oleh karena itoe maka ini perkara dibtjarakan dalam persidangan College Gecommitteerden tanggal 25 Februari jang baroe laloe. Bagian besar dari Madjelis ini (3 orang), soepaja adanja djabatan Adj. Secretaris itoe bisa tetep, berhoeboeng dengan begitoe banjaknja pekerdjaän, moefakat kalau setengahnja dari gedjih Reg. Secretaris ditanggoeng oleh regentschap, sedeng bagian ketjil (2 orang) mempertimbangkan lebih baek mengangkat Secretaris sendiri dari pada memikoel setengahnja dari gedjih Regentsch. Secretaris sekarang; atau kalau terpaksa, baeklah menetepkan kepoatoesan College jang asal, jaitoe soepaja Controleur Reg. bedrijven- en belastingen dikerdjakan djoega di Secretarie.

Berhoeboeng dengan apalah jang terseboet diatas, sekarang Madjelis Gecommitteerden minta poatoesannja Raad apakah jang mendjadi sebab² nja pendirian kedoea fihak itoe nanti bisa dipadjoekan dimana Raad membitjarakan ini hal.

Polikliniek² Kaboepaten.

Pemberian obat-obat. Sepanjang warta-warta di dalam soerat-soerat kabar, maka berhoeboeng dengan soerat pembesar Dienst dari Volksgezondheid, oleh inspecteur dari Dienst terseboet dari Djawa Tengah telah di berikan taoe pada boepati-boepati di daerah Djawa Tengah, bahwa dalam taoen 1932 obat-obat jang perloe di pakainja boeat polikliniek-polikliek kaboepaten dan begitoe djoega poen apabila soedah kedjadian mantri-mantri verpleger akan di bajarnja oleh Pemerintah, akan tetapi boeat taoen 1933 dan selandjoetnja bejabeja oentoek obat-obat dan mantri-mantri tadi haroeslah di pikoel oleh kaboepaten, oleh karena mana boepati-boepati diminta soepaja beja-beja terseboet dimoetkan pada anggaran kaboepaten dari taoen 1933 dan selandjoetnja.

Lebih djaoeh diberikan taoe djoega, bahwa obat-obat boleh didapatkan dari Algemeen Magazijn van Geneesmiddelen di Bandoeng dengan pembajaran sekedarnja.

Regentschapsraad² di Djawa-barat.

II.

Peratoeran pemilihan Regentschapsraad.

Sebagaimana kebanyakan orang soedah mengeta-hoewi maka lamalah diselidiki, diperiksa dan dipeladjari dan sesoedahnja ditimbang dengan masak, baroelah peratoeran hal pemilihan lid² dari Regentschapsraad ditetepkan jang diseboet „Regentschapskiesordonnantie (Staatsblad 1927 No. 529).

Berhoeboengan roepa² alesan maka atoeran memilih lid² raad itoe sekarang belum bisa di-djalankan dengan langsoeng (teroesan), tetapi pilihan dengan toenda (getrapte verkiezing) jaitoe orang² jang berhak memilih (kiezers) lebih doeloe memilih orang² jang berhak memilih atau jang di-toendjoek oleh kiezers boewat, memilih lid² Regentschapsraad jaitoe jang dinamakan kiesman, djadi teranglah bahwa pemilihnja lid² Reg. raad itoe tiada teroesan seperti memilih lid Gemeente raad, tetapi dengan ditoenda² (getrapte verkiezing).

Maskipoen bagimana djoega baiknja itoe pe-ratoeran tetapi serta dilakoekan jaitoe practijknja adalah belum memoewaskan, artinja belum menotjoki dengan pengharapan jang soedah lama dikenang-kenangkan orang.

Ini ternjata practijknja jaitoe kesoedahannja pilihan kiesmannen terseboet di atas dan pilihan lid² dari Reg. raad² tiada, menjenangkan orang. Batjalah prae advies dari Dr. Levelt jang dibentangkan di dalam Decentralisatie-congres di Bandoeng pada hari 14, 15 dan 16 Mei 1931 dan pembijtjaraan² dan debat² tentang hal itoe.

Dr. de Kat Angelino, jang namanja djadi terkenal

soedah menoelis dalam boekoe karangannja hal peperintahan di Indonesia jang bertitel : „Staatskundig beleid en Bestuurszorg in Nederlandsch-Indië” bagian II katja 436 ; soepaja orang mentjela sangat² peratoeran pilihan Regentschapsraad jang sekarang ini soedah ada dan berkata djoega soepaja anggep sadjalah itoe peratoeran sebagai satoe dari pada oepaja atau djalan² jang ditaboerkan dari atas jang ditimbang perloe oentoek melebarkan pemandangan.” Begitoelah nasehat ahli Staatskunde itoe

Pendapatan jang demikian itoe betoel djoega, dan saia mengerti betoel apa jang ia maoekan, tetapi walaupoen begitoe saia tiada segan mengoeraiakan pemandangan saia tentang hak memilih itoe dengan maksoed seberapa boleh menoendjoekan keadaännja jang soedah kedjadian jang koerang beres dengan pengharapan agar soepaja peratoeran jang belum sampoerna itoe bisa dirobah djadi baiknja.

Pendoedoek Negri oemoemnja dan wakil-wakilnja di desa² jaitoe kiesmannen doeloe dan sampai kini belum mengerti maksoed dan tjara-tjaranja regentschapsraad². Di stadsgemeente² jang soedah ada raadnja oemoer 25 tahoen djoega baroe sedikit sekali bedanja.

Didalam tahoen 1925 waktue diadakan kiesmannen, jaitoe orang² jang bakal memilih lid² Reg. raad ramailah orang² satoe sama lain sama membitjarakan hal itoe, orang mengatakan ini dan itoe jang boekan², malahan ada jang tjerita orang jang djadi „kiesman” itoe boewat diangkatkan perang dsb. Bagai ambtenaar² B. B., terlebih lagi bagai ambtenaar² B. B. Indonesia, adalah soewatoe perkara jang soekar sekali boewat mengertikan itoe peratoeran baroe kepada pendoe-doek desa. Ambtenaar² B.B. tadi masoek keloewar di desa² boewat mengadjari itoe *perkara politiek* dan mentjeriterakan apa jang akan kedjadian di iboe kota Negrinja (iboe kota Kaboepaten), dimana kelak wakil-wakilnja tempo² akan berkoempoel (bersidang) boewat membitjarakan oentoeng malang mareka. Diterangkan djoega dengan sedjelas-djelasnja apa artinja regentschap² bakal poenja hak memerintah sendiri, jaitoe antero desa² dikoempoelkan djadi satoe jang akan mempoenjai kepala sendiri jaitoe satoe Raad jang terdiri dari berapa orang jang roepa-roepa matjem-nja jalah satoe badan jang ada hak mengatoer peperintahan sendiri. Lagi diterangkan, bahwa regentschap akan mengatoer sendiri adanja djalan-djalan desa jang diserahkan pada regentschap, mengatoer dan mempoenjai pasar-pasar sendiri, mengadakan penerangan-penerangan sendiri dan lain-lain dan soedah barang tentoe diterangkan djoega, bahwa boewat itoe semoewa moesti memakai wang dan lantaran dari itoe raad akan mempoenjai hak memoengoet padjeg sendiri.

Kamoe poenja wakil-wakil jang bakal doedoek di Raad tadi, begitoelah tentoe kata itoe ambtenaar kamoe sendiri jang memilih, dengan perantaraannya jang kamoe di desa-desa djadi kiesman dan lain-lain. Mendengar oeraian dan bitjaranja ambtenaar-ambtenaar B. B. perkara diatas itoe pendoedoek desa kepalanja djadi posing alias bingoeng. Biarpoe pandai dan tjakap bagaimana djoega bolehnja menerangkan itoe ambtenaar-ambtenaar B. B. beriboe orang kaoem Kromo beloem bisa mengerti. Ja maäflah, kalau orang taoe bagaimana nasib dan keadaannya pendoedoek desa oemoemnja waktoe ini.

Pilihan kiesman jang haroes didjalankan dengan rahasia di beberapa tempat adalah soewatoe hal jang baroe bagai si Kromo, begitoe poen pemilihanja sendiri. Betapa soesah dan pajahnja boewat mendapatkan kiesmannen djangan ditanja lagi. Dengan maloe orang jang maoe dipilih djadi „kiesman” ada jang bertanja apa keoentoengannya djadi kiesman dan apakah kiesman itoe kemoedian hari bisa djadi wakilnja pendoedoek desa boewat mengadap toean wedono atau assistent wedono mengatoerkan segala hal jang mendjadikan keberatannya orang-orang desa.

Apabila mendengar djawabnja ambtenaar jang menerangkan bahwa djadi „kiesman” itoe tidak ada keoentoengannya sepeser poen, tetapi tjoema haroes datang di Kawedanan sadja pada waktoe jang soedah ditentoekan boewat mengisi verkiezingsbiljet, laloe sama melihatkan itoe ambtenaar dengan moeka ketjoet sambil berfikir di dalam hatinja: „tidak lain ja tambah perintah sadja!”

Dan lagi djoega itoe ambtenaar-ambtenaar B. B. jang moesti menerangkan pada Kiesmannen apa jang haroes mereka djalankan oentoek keperluan oemoem.

Ada jang sedikit berani bertanja: „nanti kalau diadakan pilihan apakah kiesman boleh tinggal di roemah sadja?” itoe ambtenaar laloe mendjawab: „Fikirlah kalau kedjadian semoewa kiesmannen sama tinggal di roemah, kalau ditanja Chefkoe akoe moesti menjaoet begimana?”

Boewat menjenangkan kemaoean ambtenaar B.B. maka pada hari pilihan Kiesmannen laloe banjak jang soeka sama datang berhadlir di kawedanan (itoe kota district) jang dari desanja ada jang sampai 10 — 20 paal djaoehnja.

Saandainja itoe ambtenaar B. B. berani bilang jang kiesmannen pada hari pilihan boleh sadja tinggal di roemah, saia berani pastikan kebanyakan leden dari Regentschapsraad tentoe djadinja diangkät.

Sepandjang pendengaran penoelis tida ada ambtenaar jang berkata begitoe, jaitoe kiesman tiada boleh tinggal di roemah, maka dedjadianlah kiesman jang datang banjak sangat, jaitoe dari

74 sampai 90 % dari djoemlah banjaknja (Lihatlah verslag decentralisatie 1929 moeka 202).

Begaimanakah halnja vereeniging² politiek? Apakah vereeniging² itoe tiada berdaja oepaja mentjari perhoeboengan dengan pendoedoek² desa. Bestuur²nja itoe vereeniging toh sama mengarti boekan, bahwa kekoewatan didalam soesoenan Regentschap hanjalah tergantoeng dari kagiatannya pendoedoek desa jang djadi kiezers dan kiesmannen!

Ketjoewali dari pada P. S. I. I. dan P. N. I. jang berhaloean non-coperatie (P. N. I. sekarang soedah mati) adalah satoe doewa perkoempoelan politiek, seperti „Pasoendan”, „Kaoem Betawi” dan „Boedi-Oetomo” jang sama bergiat mentjari perhoeboengan dengan kiesmannen tetapi hatsilnja sedikit sekali, malah boleh dikata mengetjiwakan sangat, teristimiwa poela perhoeboengannya dengan kiezers, ini boleh dibilang nihil. Hal jang demikian itoe tiada mengherankan, sebab itoe vereeniging² organisatienja belom begitoe baik tentang hal jang berhoeboengan dengan atoeran pilihan leden Regentschapraad itoe. Perkoempoelan jang dikata associatie seperti N.I.V.B. dan P.E.B. tiada terdengar sama sekali.

Sekarang penoelis hendak mentjeriterakan hal² jang telah kedjadian pada hari pilihan leden Regentschapsraad.

Itoe hari datanglah kiesmannen dari tempat² jang djaoeh² dan kadang² bersama-sama dengan² kepalanja desa di iboe kota district dan masing membawa soerat panggilan oentoek memilih anggota raad (oproepingsbrief).

Di kahtoonja kepala district (Kawedanan) dimana soedah disediakan tempat² boewat memilih (menjetem) — jaitoe pehak² dan tempat toelis = lessenaar — soedah doedoek berhadlir Wedana sebagai voorzitter dari stemkantoor dengan sementara lid²:

Seorang Kiesman trima dari voorzitter dari stemkantoor satoe stembiljet dan dengan itoe stembiljet ia menoedjoe itoe lessenaar. Ia ambil dari sakoe badjoenja sehelai kertas dimana ter-toelis nama-namanja candidaat, antara mana namaja wedana dan Assistent-wedana, jang soedah tentoe sadja itoe kiesman tiada inget itoe nama² dan lagi bagai dia djoega tiada goenanja mengetahoewi itoe nama wedana dan ass. wedana.

Satoe nama oepama seperti Raden Kandoeroean Soeriatanoeatmadja orang desa tiada taoe sama sekali atau tiada bisa menginget-inget, apapoela pendoedoek desa kalau menjeboet wedana amper selaloe diseboet pangkatnja sadja jaitoe „djoeragan wedana, djoeragan Rangka, djoeragan Tjamat, djoeragan Assistent-wedana”, djarang sekali menjeboet namanja; apapoela dipandang koerang adjar, kalau orang memanggil kepalanja atau jang berpangkat diatasnja dengan menjeboet

namanja, terlebih tiada sopan kalau berani menjeboet namanja ketjil (nama anak).

Boewat menoelis namanja candidaat lid Reg. raad di atas lessenaar tadi bagai si kiesman, moesti tjoema namanja doewa orang sadja lama sekali, sampai lima, sepoeloe, malah ada jang sampai seperempat djam.

Seorang kiesman lainnja datang, djoega diberi satoe stembiljet, laloe menoedjoe ke lessenaar lainnja, tetapi tiada membawa tjatetan nama-namanja candidaat, ia laloe membatja lijst dari nama-namanja semoewa candidaat jang begitoe banjak dan pandjang, dan satoe tidak ada jang ia kenali; ia laloe fikir²: mana jang moesti koe pilih? Ia laloe ingat: jang soeka sering² bitjara pandjang lebar tentang adanja ini pilihan toh djoeragan assistent wedana dan wedana, lainnja tidak ada. Siapakah jang akan bisa djadi lid dari raad, selainnja itoe ambtenaar² jang soedah taoe betoel dari semoewa peratoerannja raad? Dengan begitoe lah jang ditoelis oleh itoe kiesman hanja nama-namanja ia poenja kepala (madjikan).

Seorang kiesman No. 3, soedah trima dari seorang lid dari satoe perkoempoelan sepoe-tjoek soerat, datang pada voorzitter stemkantor boewat menerima stembiljet. Sesampainja di lessenaar jang ada didalam petak ia (si kiesman) memboeka itoe soerat jang diberikan oleh seorang lid dari satoe vereeniging tadi, dan menampaklah ia nama dari seorang jang ia tiada kenal sama sekali, sebab itoe orang bertempat tinggal di kota negri, lantas berkata didalam hatinja: akoe taoe jang soeka bitjara dari soal raad² itoe selainnja djoeragan wedana, djoeragan Assistent-wedana dan djoeragan Penghoeloe tida ada dia orang tentoe mengerti betoel dari fasal ini raad, och lebih baik dia orang sadja jang koe toelis namanja. Dengan begitoe tertoeelilah poela di stembiljet nama-nama ambtenaar bestuur.

Seorang kiesman no. 4 datang maoe mengisi stembiljetnja, sekoetika itoe inget tetkala djoeragan Assistent-wedana di satoe desa bikin vergadering menjeboet namanja Hadji Karim jang dikatakan boewat satoe tjonto jang H Karim bisa dipilih djadi lid "sebab menetepi semoea djandji². Sesoeahnja berdiri satoe doewa menit di moeka lessenaar menoelilah ini Kiesman nama H. Karim di stembiljetnja.

Datanglah kiesman no. 5, djoega membawa stembiljet boewat di isinja. Dengan takoet ia tanja pada voorzitter stemkantor (wedana) apakah boleh pakai „wakil” boewat mengisi stembiljetnja. Oleh sebab ini kiesman bisa batja dan toelis dan tiada perloe ditoeloengi maka permintaannja tiada dikaboelkan. Dengan perlahan ia djalan menoedjoe ke lessenaar, dan laloe berfikir-fikir „Soeta, bekas kepala desa, jang doeloe dilepas karena tjoerang,

apakah koe pilih, jang sekarang djadi pokrol bamboe?”

Soeto jang sekarang djadi pokrol bamboe itoe waktue ada berdjalan kian kemari di pekarangan stemkantor, dan soedah minta dengan keras soepaja namanja ditoelis di stembiljet.

Maskipoen dengan hati jang tiada senang tetapi soeka djoega ini kiesman menoeroeti permintaän Soeto, tetapi tiada menoelis djoega didalam stembiljetnja namanja djoeragan wedono dan Assistent wedana.

Seorang kiesman lagi jang No. 6 datang di depan voorzitter dari stemkantor boewat menerima satoe stembiljet. Inilah seorang kiesman jang berlainan sendiri dengan lain-lainnja. Begitoe trima stembiljet dari voorzitter dengan gagah ia menoedjoe ke lessenaar dan menoelis itoe biljet penoeh nama-nama candidaat, tetapi seorangpoen tiada ada jang namanja prijaji B. B. — Ini kiesman adalah seorang lid dari satoe politieke partij, mendjadi di sitoe ia adalah seorang jang helat sendiri.

Voorzitter dari stemkantor telah memboewat atoeran, jaftoe kiesmannen jang roemahnja djaoeh, haroes ditoeloeng lebih doeloe, tetapi maskipoen soedah teratoer begitoe serta pilihan soedah selesai dan soedah waktue sore, masih ada banjak kiesman jang itoe waktue tiada bisa teroes poelang, kerena dari djaoeh roemahnja, djadi terpaksa menginep di Kawedanan atau di pondokan lainnja.

Stembiljet - stembiljet laloe diambil keloewar semoewa dari bus dan di tjampoer adoek, satoe persatoe diberi nomer dan laloe ditoelisi. Boewat membatja nama-namanja candidaat jang ditoelis oleh kiesmannen itoe soesah sekali. Biljet - biljet itoe kebanyakan menjeboet nama-candidaat sedikit sangat, doewa atau tiga boewat 2 atau 3 tempat (lid). Jang demikian ini adalah satoe hal jang akan bikin soesah apabila pilihan baroe sebab ada lid jang lowong jang beloem sampai temponja. Tatkala kesoedahannja itoe pilihan diberitahoekan, boleh dikata di depan stemkantor soedah tiada seorang poen lagi, djadi seolah-olah tiada orang jang ingin mendengar candidaat jang terpilih, sebab rasa di dalam hatinja toh soedah tahoe siapa jang bakal terpilih.

Hatta maka dengan keterangan sedikit di atas itoe bagaimana tjara - tjaranja Kiesmannen mendjalankan kewadjabannja memilih lid, maka saia rasa soedah teranglah apa sebabnja di dalam regentschapsraad² itoe begitoe banjak ambtenaar jang masoek djadi lid.

Berhoeboeng dengan keadaän pemilihan lid² Regentschapsraad sebagaimana jang telah diterangkan di atas itoe, maka terdengarlah soewara dari satoe doewa orang dari vereeniging politiek

jang mengira bahwa bestuursambtenaren B. B. sama menjalahi koewasanja jang soepaja mereka sama dipilih djadi lid Regentschapsraad dan seolah olah dengan pemboedjoekan politiek (politieke corrupties) sama dapat mendoedoeki koersi di dalam raad.

Persankaän jang demikian itoe tiada benar sama sekali, Menoeroet pendapatan penoelis adanja ambtenaar² sama masoek dalam raad itoe disebabkan marika menoeroet riwayat adalah mendjadi kepala pendoedoek negri dan sekarang ditoendjoek mendjadi pendidik politiek dan merekalah jang perhoeboengannya dengan kiezers dan kiesmannen ada terlebih dekat.

Sekarang tinggal ambil kesimpoean dari peratoeran pemilihan sebagaimana practijknja telah diterangkan di atas itoe sepanjang pendapatan penoelis oemoemnja peratoeran memilih itoe menoeroet theorie bagoes semoewa, tetapi menilik practijknja ternjata adalah roepa² hal jang koerang sampoerna dan masih boleh diperbaiki lagi.

Itoe peratoeran memilih bagai orang desa jang biasa ternjata masih koesoet dan membingoengkan. Si tani tiada mengerti apa perloenja dibikin begitoe soesah jang maksoednja toh tjoe-ma memadjoekan orang soepaja doedoek di raad jang dianggap djadi wakilnja. Begitoepon apa jang dikerdjakan oleh raad djoega si tani belom mengerti sebab sebagian besar dari itoe raad² masih djaoeh sekali dengan „tani”, artinja perhoeboengannya dengan kaoem tani masih terlaloe sidikit sanget.

Hal peratoeran memilih lid² Regentschapsraad di Djawa-barat bermoea tiada diketahoewi sama sekali oleh pendoedoek desa. Maka dari pada itoe hal pilihan kiesmannen jang didjalankan dengan rahasia (geheim) kiezers belom mengerti sama sekali, terlebih lagi kiezers dari kaum-tani di tempat² jang tida ada desanja atau di desa² jang masih baroe. Maskipon di desa² jang soedah toewa, itoe atoeran memilih kiesmannen dimanamana djoega adalah satoe hal belom biasa. Orang² jang mengerti hanja di tempat² dimana pendoe-doeknja soeka bereboetan pangkat loerah.

Sjahan, maka sepanjang pendapatan penoelis, bisanja mendapat wakil² didalam raad jang sedikit patoet, hendaklah pendoedoek desa² lebih doeloe dibagi djadi doewa golongan jaitoe: satoe golongan jang soedah pandai batja dan menoelis (alphabeten) dan satoe golongan lagi dari orang² jang *tidak* pandai batja dan menoelis (alphabeten).

Oemoemnja jang tidak pandai batja dan menoelis (alphabeten) jalah golongan tani. Sajogianja wakil dari mereka didalam raad hendaklah lid² jang dibenoem (diangkat).

Adapon golongan jang pandai batja dan menoelis (alphabeten) berilah pada mereka hak boeat

memilih dengan langsoeng (teroesan), djadi tiada oesah memilih kiesman lebih doeloe. Boewat tertjatet djadi kiezer hendaklah mereka memberi tahoean namanja pada kepala onderdistrict, se-soedahnja ada pembrian tahoe dari atas. (B. B.) Lid² jang dibenoem hendaklah dibikin lebih banjak dari lid² jang dipilih bandingannya dibikin 2:1.

Soesoenan lid² dari raad haroes saben² dirobah menoeroet tambahnja kiezers alphabeten, sedang lid jang dibenoem soepaja makin lama makin dikoerangi dan lama kelamaan benoeman itoe dihilangi sama sekali, sehingga lid² Regentschapsraad semoewa terpilih (seperti Gemeenteraad).

Bahwasenja sekarang lid² banjak jang masih diangkat (dibenoem) itoe djanganlah orang koewatir bahwa itoe atoeran didjalankan dengan memandang sebelah sadja (eenzijdig). Sekarang ini practijknja menoeroet faham saja dilakoeken dengan moerah hati (liberaal) djadi tiada pandang sebelah sadja. Djikalau hak mengangkat lid dari regentschapsraad orang berkahendak soepaja sedikit sedikit, saja rasa tidak ada keberatannya apabila voordracht (pembrian tahoe) dari Boepati dari namanja orang jang akan dibenoem djadi lid dengan tiada oesah diberi katrangan apa² hendaklah diberi-tahoean pada orang banjak (dibikin openbaar).

Commissie oentoek perobahan peperentahan di Indonesia (Commissie Prof. Mr. Carpentier Alting) didalam verslagnja djoega membentangkan hal kiesrecht (hak memilih) oentoek pendoedoek negri jang soepaja dibagi djadi doewa golongan jalah golongan alphabeten dan analphabeten. Jang dimaoekan djoega soepaja jang alphabeten diberi hak memilih dengan langsoeng dan jang analphabeten dengan perantaraän kiesman (getrapte verkiezing).

Menoeroet peratoeran sekarang ini keberatan² itoe masih ada sadja. Djikalau stelsel (atoeran) sekarang ini masih dipegang keras dengan keberatan² jang soedah diterangkan di atas itoe, maka menoeroet pendapatan saja (penoelis sajogianja djanganlah *dipastikan* kiezer memilih kiesman dengan rahasia. Oepama didalam peratoeran tentang hal itoe diseboetkan sadja pemilihan kiesman itoe *seberapa boleh* dilakoekan dengan rahasia, itoelah soedah baik.

Kiesdistrict² hendaklah dibikin jang moedah sadja. Kota onderdistrict soepaja didjadikan kiesdistrict. Peratoeran jang moedah ini soedah dikenangkan djoega oleh Pemerintah moelai 1919, djadi boekan soal jang baroe.

Selamanja belom ada perkoempoelan² politiek atau perkoempoelan² jang memperhatikan hal pilihan lid² raad (kiesvereenigingen) jang bermaksoed mentjari perhoeboengan dengan kiezers dan kiesmannen, sepatoetnjalah diadakan satoe

peratoeran jang menentoekan memberi wang beroegian (mengganti ongkos djalan) pada kiesmannen jang sama pergi ka stemkantoor waktoe ada pilihan lid Regentschapsraad, menoeroet sebagai atoeran oentoek orang² jang datang djadi saksi di Ladraad.

Atoeran jang demikian ini penoelis pandang soedah seadilnja, sebab sebetoelnja pendoedoek desa belum insjaf pada atoeran baroe ini dan terpeksa moenoeroet sadja sebab bagai marika ta'lain hanja dipandang sebagai satoe „prentah baroe“, sedang mareka terpaksa mengloewarkan ongkos belaka.

Lain-lain golongan jang sama diberi hak memilih, jalah lid - lid dari Regentschapsraad² dan Gemeenteraad² pada waktoenja diadakan pilihan lid-lid dari Provinciale Raad dan Volksraad, apabila berkoempoel oentoek menetepi kewadjibannja memilih, mareka boleh masoekan declaratie (minta ganti ongkos djalan) dan malahan dapat wang ongkos doedoek.

Mengoelangi hal stembiljet oentoek memilih lid Regentschapsraad, maka ternjata, bahwa kiesmannen masih banjak jang bingoeng sehingga tatkala sama mengisi namanja candidaat-candidaat lama sangat. Boewat memoedahkan pilihan itoe bagai kiesmannen pendapatan menoelis tiadalah keberatannja kalau lijst candidaat-candidaat itoe digoenakan djoega sebagai stemkaart (biljet boewat memilih Dimoeke nama-nama candidaat itoe hanja diberi doewa kolom lagi dimana diboeboeh blok - blokan persegi. Waktoe memilih Kiesman tinggal bikin item sadja dengan potlood blok jang dimoeke nama candidaat jang ia maoe pilih dan laloe dinoemeri menoeroet ia poenja maoe sendiri; dan lijst itoe laloe dilipat dan dimasoekan didalam bus. Lebih gampang boekan? Lagi sebaiknja jang djadi voorzitter Stemkantoor itoe djanganlah wedana, tetapi orang lainnja, sebab menoeroet practijknja pada hari pilihan toeroet doedoek di stemkantoor beberapa pegawai wedana, seperti assistent wedana², mantri² politie, politie agent dengan berpakaian dienst. Ini sebetoelnja tiada perloe oentoek itoe pilihan.

Lain dari pada itoe Bopati hendaklah diberi koewasa boewat menoendjoek orang, selainnja wedana boewat djadi voorzitter dari Stemkantoor.

Saia rasa wedana² malah sama bergirang dan soeka hati!

(Akan disamboeng).

Nederland.

Bestuurshervorming voor de buitengewesten.

Het rapport van de door de vereeniging „Indië-Nederland“ ingestelde commissie ter bestudeering van de beoogde bestuurshervorming ten aanzien van de buitengewesten.

In November j.l. stelde de te 's-Gravenhage gevestigde vereeniging „Indië-Nederland“, waarvan de heer A. M. Hens, oud-lid van den Raad van Ned.-Indië, voorzitter is, een commissie in ter bestudeering van de beoogde bestuurshervorming ten aanzien van de buitengewesten. Onder dagteekening van 8 Februari bracht deze commissie verslag uit; dit document ligt thans voor ons. Zeker verdient de commissie lof voor den door haar betrachten spoed.

De commissie is in de eerste plaats van meening, dat de Regeering met haar plan ter voorbereiding van de uitvoering der bestuurshervormingswet op de buitengewesten het juiste standpunt heeft ingenomen, ten einde te voorkomen dat bij de toepassing der nieuwe in de wet neergelegde beginselen het in de tegenwoordige gewesten bestaande historisch geworden bestuur van den resident zou worden ontwricht. De commissie meent zelfs, dat de Regeering dit bestuur schijnt te willen verstevigen, wat volgens de commissie alleen mogelijk is indien de bestaande residenties (officieel: afdeelingen) intact zullen worden gelaten.

Waarna de voordeelen in het licht worden gesteld van één gouvernement Sumatra, leidende tot een provincialen raad voor geheel Sumatra. De commissie gaat dus volkomen met het regeeringsplan accoord wat betreft de indeeling van de buitengewesten in drie deelen, doch meent toch nog eenige opmerkingen te moeten maken.

Zoo vertrouwt ze, de noodzakelijkheid inziend van nieuwe vormen op staatkundig en bestuursgebied, dat de daadwerkelijke uitvoering van de plannen niet zal plaats vinden vóór de Indische schatkist de gevolgen daarvan zal kunnen dragen. Al kan met de voorbereiding nu reeds een aanvang worden gemaakt.

Dit wat de algemeene zijde van het vraagstuk betreft.

Bijzondere aandacht der commissie had de quaestie der verhouding tusschen het lager Europeesch bestuur, het ambtelijk Inlandsch bestuur en de Inlandsche rechtsgemeenschappen. Geen bezwaar bestaat bij haar tegen het beginsel dat de bemoeienis van het Europeesch bestuur voor een goed deel zal moeten overgaan op het in-

heemsch gezag, doch wel rees bedenking tegen de ten deze door de Regeering ontworpen methode.

Bedenking die in de eerste plaats geldt het voorgestelde niet handhaven voor de tegenwoordige ressorten van de termen residentie, afdeling en onderafdeling. Dit niet handhaven zou volgens de commissie het traditioneele uiteenrukken, enkel ter wille van de financiële doelstelling.

Vervolgens wordt betoogd dat van een inkrimping van het Europeesch bestuur geen sprake zal kunnen zijn en wordt besproken de quaestie van overdracht van bevoegdheden van het Hoofd van plaatselijk bestuur (voortaan af te korten als H. p. b.) op ambtelijk hooger gestelde functi onarissen dan thans het geval is, gelijk destijds in een memorie van toelichting als noodzakelijk werd voorgesteld.

De commissie vreest hier voor experimenteeren op groote schaal tot nadeel van de ingezetenen.

Dus: het toepassen van „Java-organisaties” als passepartout van de buitengewesten acht de commissie een fout.

Ook wat betreft de versterking en den uitbouw van het Inlandsch ambtelijk bestuur verschildt de commissie in sommige opzichten van meening met de Regeering. Zoo meent de commissie dat te veel is gestreefd naar navolging van het op Java bestaande districtshoofden-systeem, dat zich onmogelijk laat inschakelen in de zoo sprekende adat-gemeenschappen op Sumatra. De commissie uit zelfs de meening dat de Regeering een onjuist begrip heeft van de positie en de taak van het B. B. op Sumatra. Bij dit onderdeel wordt geruimen tijd stil gestaan.

Opmerkelijk is dat de commissie sterk den indruk heeft dat de voorgestelde wijzigingen in terminologie voor de ambtsressorten en positie van het B. B. alleen dienen om meer relief te geven aan de voor het Inlandsch ambtelijk bestuur gedachte positierегeling. Zij meent dat volledige erkenning van de positie der inheemsche rechtsgemeenschappen zal kunnen worden gedwarsboomd door een averchtschen uitbouw van het ambtelijk Inlandsch bestuur. Naar haar oordeel is de belangrijkheid van de Inlandsche rechtsgemeenschappen voor een natuurlijke ontwikkeling van de staatkundige organisatie van Sumatra niet hoog genoeg aan te slaan; daarom ook waarschuwt de commissie tegen het kunstmatig scheppen van boven de tegenwoordige adatgemeenschappen staande hogere adatverbanden, waar die niet hebben bestaan of te loor zijn gegaan. Volgens haar oordeel kan hier volkomen onttakeling van het Europeesch bestuur gaan dreigen; het beginsel van de taakafwenteling van Europeesch op Inlandsch adatgezag en geleidelijke optrekking van het Europeesch bestuur

kan echter h. i. onverkort worden verwezenlijkt door de geleidelijke omzetting van het Inlandsch ambtelijk bestuur in een corps van Inlandsche bestuurs-assistenten.

Aan het slot van het verslag geeft de commissie nogmaals te kennen dat zij, afgezien van de hier genoemde bezwaren, met het schema der Regeering kan instemmen, al ontveinst zij zich niet dat heel veel zal afhangen van de juiste uitwerking van de beginselen. De commissie vertrouwt dat de Regeering zal waken tegen elke aantasting van de staatsrechtelijke positie der zelfbesturen en eindigt met nogmaals te verklaren dat onverkorte verwezenlijking van de Regeeringsbeginselen t. a. v. de positie van het Inlandsch ambtelijk bestuur op Sumatra, h. i. een ernstige bedreiging voor het welslagen van het geheele plan vormt.

(A. I. D.)

Bestuurshervorming.

Het groote belang van de maatregelen wettigen bemoeienis van den Nederlandschen wetgever ten volle. — Het juiste tijdstip.

Memorie van antwoord.

Verschenen is de memorie van antwoord op het voorloopig verslag der Tweede Kamer over de suppletoire Indische begrooting 1932.

De door sommige leden geopperde bezwaren tegen den vorm, waarin de plannen inzake de verdere doorvoering der bestuurshervorming in Ned.-Indië aanhangig zijn gemaakt, komen den minister van Koloniën niet gegrond voor. Hij betoogt, dat een bevestigende beantwoording van de vraag, of de maatregelen tot doorvoering dezer hervorming op het terrein liggen van de inwendige aangelegenheden van Nederlandsch-Indië, geenszins de erkenning uit, dat het groot belang van die maatregelen een bemoeienis daarmede van den Nederlandschen wetgever ten volle wettigt.

Bij de behandeling van de Indische begrooting voor 1930 is bovendien de stellige indruk verkregen, dat in de beide Kamers der Staten-Generaal de wensch bestond, dat in deze materie geen definitieve beslissingen zouden worden genomen alvorens de Kamers in de gelegenheid zouden zijn gesteld, zich over de beginselen te beraden.

Voor de verbazing, door verschillende leden uitgesproken over de omstandigheid, dat de Indische regeering aan enkele harer ambtelijke organen opdrachten heeft verstrekt, verband houdend met de voorbereiding van de nadere uitwerking der plannen, bestaat naar de meening van den minister, geen reden. Het betreft slechts voorbereidend werk van geheel internen aard, waarmede in geen deele op de door den wetgever te nemen beslissing wordt vooruit gelopen.

De minister schaart zich aan de zijde van de leden, die de critiek op het tijdstip, waarop dit onderwerp ter tafel is gebracht, niet konden deelen. Tegenover de geraamde nieuwe uitgaven zullen aanmerkelijke besparingen staan als gevolg van het feit, dat de hervorming een versoering van het lager personeel bij het Europeesch bestuur en op verschillende centrale bureaux mogelijk zal maken.

Hoezeer betreurd moet worden, dat de huidige financieele omstandigheden niet toelaten, voor een algemeene uitvoering der hervormingsplannen aanstonds gelden beschikbaar te stellen, brengt deze situatie ongezoekt het voordeel mede, dat de voorbereiding dezer ingrijpende wijziging in het bestuursstelsel ten uitvoer kan worden gelegd zonder overhaasting. Het zou, behoudens andere bezwaren, niet aanbevelenswaardig zijn, dit voordeel prijs te geven door de voorbereiding op te schorten tot een tijd, waarin de drang der feitelijke ontwikkeling wellicht tot overijde daden zou nopen.

De minister achtte in de memorie van toelichting een uiteenzetting van de strekking en den inhoud, zoomede van de financieele consequenties der te nemen beslissing niet noodig.

Hij heeft daarvan afgezien, wijl een zoodanige uiteenzetting, wilde zij niet een doublure worden van de aan den Volksraad verstrekte uitvoerige toelichtingen, zich tot niet meer dan een vluchtige schets zou moeten bepalen. Nu hem evenwel blijkt, dat op een dergelijke uiteenzetting alsnog prijs wordt gesteld, wil hij niet nalaten aan dit verlangen zooveel mogelijk te voldoen.

De strekking van de te nemen beslissing is, dat de wetgever, zonder zich ten aanzien van de uitwerking in details te binden, zich zal uitspreken over de hoofdlijnen, die geprojecteerd zijn voor de doorvoering der bestuurshervorming in de gewesten buiten Java en Madoera.

De ontworpen hervormingsplannen vertoonen geenszins een eenzijdig administratief karakter.

Bij administratieve hervorming wordt niet stilgestaan. De te vormen ambtelijke ressorten zullen van den aanvang af als het ware zijn gevuld met levende, tot groei en ontwikkeling geroepen, autonome organen. Voor de versterking en ontwikkeling der adatgemeenschappen, waarbij intusschen nauwlettend gewaakt zal moeten worden voor ontaarding van die lichamen in administratieve ressorten, wordt ruimte verschaft.

Het wil den minister voorkomen, dat de uitspraak, dat hier niet in de eerste plaats zou zijn gezocht naar het middel om de bevolking aan de beslissing omtrent eigen aangelegenheden zooveel mogelijk te doen deelnemen, wel zeer moeilijk kan worden gehandhaafd.

Tegen schadelijke invloeden door ambtelijke

inneming zal gewaakt moeten worden eenerzijds door tact en goeden wil bij de hoorgere organen, anderzijds door een groeiend besef van eigen kracht bij de lagere autonome lichamen.

De door sommige leden tegen de voorgenomen instelling van groepsgemeenschappen ontwikkelde bezwaren kan de minister niet deelen. De verwachting, dat deze gemeenschappen vermoedelijk in beteekenis niet zullen uitgaan boven de autonome gewesten, die vóór de invoering van bestuurshervorming op Java hebben bestaan, is niet slechts speculatief, doch bovendien laten de verhoudingen op Sumatra ook in dit opzicht een vergelijking met Java niet toe. De taak, die aan de groepsgemeenschappen is toegedacht, is ongetwijfeld veel meer omvattend dan die van de raden der evenbedoelde vroegere gewesten.

Inderdaad is overwogen om daar, waar daartoe aanleiding mocht blijken te bestaan, binnen het gebied eener groepsgemeenschap zekere decentralisatie tot stand te brengen, die in bepaalde gevallen wellicht mede dienstbaar zou kunnen worden gemaakt aan betere verzekering van contact tusschen de adathoofden en het ambtelijk Inlandsch bestuur. De denkbeelen nopens dit onderwerp hebben echter nog geen vasten vorm aangenomen, aangezien de beantwoording van de vraag of en, zoo ja, in welken vorm tot een zoodanig decentralisatie zou zijn over te gaan, voor ieder deel van Sumatra afhankelijk zou zijn van den uitslag van een nauwkeurig plaatselijk onderzoek.

Ongetwijfeld, zegt de minister, zal de tijd van overgang moeilijkheden opleveren. Die moeilijkheden evenwel zullen in dit geval bij voorbaat tot geringeren omvang teruggebracht kunnen worden, nu in de huidige omstandigheden een tijd voor rustig overwegen en voorbereiden, na de aanvaarding van de grondlijnen, als het ware vanzelf zich aanbiedt.

De minister houdt zich overtuigd, dat met de afwenteling van bestuursbevoegdheden op lagere organen die geleidelijkheid zal worden betracht, welke door het belang eener behoedzame ontwikkeling gevorderd wordt.

Ook naar zijn meening zal nog geruime tijd moeten voorbijgaan, eer de nieuwe gemeenschappen algemeen tot levende lichamen zijn geworden. Hij ziet hierin een reden te meer, om met de instelling van die organen niet langer te verwijlen dan onder den dwang der tijdsomstandigheden strikt noodzakelijk is.

Personalia.

Benoemd:
tot burgemeester van Meester-Cornelis, Mr. G. Pitlo.

Verkozen:

tot lid van den stadsgemeenteraad van Cheribon,
R. Soekardi Hadiasmoro.
tot lid van den stadsgemeenteraad van Soerabaia,
dr. P. J. Lagro.

Officieele Mededeelingen.

**Voorloopig programma van het 22ste Decentralisatie-Congres, te houden te Batavia
op 5, 6 en 7 Mei 1932.**

Donderdag 5 Mei.

's Avonds officieele ontvangst van de congressisten ten gemeentehuize.

Vrijdag 6 Mei.

8 — 9 uur voormiddag.

20ste Algemeene Vergadering van de Vereeniging voor Locale Belangen.

Agenda:

1. Opening.
2. Jaarverslag van den Secretaris
3. " van den Penningmeester
4. " van de Commissie van Redactie
5. " van de Financieele Commissie
6. Bestuursverkiezing
7. Benoeming van de Commissie van Redactie
8. Vaststelling van de jaarlijksche contributie
9. Instelling Examen Locale Administratie akte A (lagere rangen)
10. Wijziging Huishoudelijk Reglement (Instelling afd. Nederland)
11. Rondvraag.

9 uur.

1e Congresvergadering.

1. Openingsrede door den Voorzitter.
2. Inleiding van het onderwerp: „Decentralisatie en Onderwijs” door den heer R. A. Schotman, Burgemeester van Madioen.
3. Inleiding van het onderwerp: „Regentschapsraad en Dessa” door den heer R.A.A. Iskandar Tirtokoesoemo, Regent van Magelang.
4. Sluiting van de 1e Congresvergadering te ongeveer 12,30.

Excursie nader bekend te maken.

's Avonds: Lezing met lichtbeelden over „De techniek der afvalwaterzuivering” door Prof. Dr. Ir. C. P. Mom.

Zaterdag 7 Mei

8 uur voormiddag.

1. Inleiding van het onderwerp: „Verdere overdracht van bestuursbevoegdheden op de stadsgemeenten” door den heer Mr. J. ten Brink, Hoofdambtenaar ter beschikking van den Adviseur voor de Decentralisatie.
2. Inleiding van het Regeeringsrondschrijven van 4 Februari j.l. No. 321/B. inzake I.C.A. bemiddeling bij aanschaffingen van goederen

ten behoefte van autonome ressorten door of namens het Hoofd van den I. C. A.

3. Kleine onderwerpen, die niet schriftelijk zijn voorbereid.
4. Sluiting van het Congres.

Zij, die zonder voorafgaand prae-advies onderwerpen op het congres wenschen te behandelen, worden verzocht daarvan uiterlijk 1 Mei a.s. aan den Voorzitter, Postbox 38 Semarang, opgave te doen.

Kortingen.

- a. Den bezoekers van het Congres wordt door Hotel des Indes 20¹/₀ (twintig procent) korting toegestaan op de bestaande hotelprijzen ad f 10,— per kamer en hooger; door het „Hotel Koningsplein” een korting van 15⁰/₀; prijzen per kamer f 8,— en hooger.

De leden van het Dagelijksch Bestuur zullen gedurende de congresdagen verblijf houden in het Hotel des Indes.

- b. K.P.M. Bezoekers van het Congres wordt 25⁰/₀ korting verleend op de normale enkele reistarieven 1e en 2e klasse voor hunne passages van de plaats hunner herkomst of inscheeping naar Soerabaia of Batavia en terug. Betrokkenen hebben ter erlanging dezer korting een verklaring over te leggen, afgegeven door het Bestuur waaruit blijkt, dat de reizen worden gemaakt ter bijwoning van het Congres.

De korting kan dadelijk worden verleend bij het boeken der passages. De plaatselijke agenten zijn door de directie ingelicht.

De in de 1e alinea genoemde „verklaring” kan bij den Secretaris worden aangevraagd. (Postbox 38 Semarang).

- c. Ter verkrijging van de 25⁰/₀ korting op de lijnen der S. S.-de ééndaagsche inbegrepenwende men zich voor toezending van de noodige legitimatiebewijzen eveneens tot den Secretaris (Postbox 38 Semarang).

Korting wordt alleen gegeven in de 1e en 2e klasse.

Locale Administratie akte A (lagere rangen.)

Door een der Regentschappen werd erop gewezen, dat in verband met het gebrek aan behoorlijk opgeleid personeel voor de lagere administratieve betrekkingen behoefte bestaat aan gelegenheid tot opleiding voor die rangen.

Wil die opleiding succes hebben, dan zal allereerst naast het bestaande examen B (middelbare rangen) een examen A (lagere rangen) worden ingesteld. Met de opleiding zelf bemoeit de Vereeniging voor Locale Belangen zich principieel niet.

Op de aanstaande Algemeene Vergadering zal worden beslist of tot het instellen van de bedoelde

lagere akte al dan niet zal worden overgegaan.

Besluit de Algemeene Vergadering in principe tot de instelling van het lagere examen, dan ware het Bestuur van de Vereeniging voor Localere Belangen te machtigen het examenprogramma en -reglement vast te stellen en zich daarbij te doen adviseeren door een daartoe aan te wijzen Commissie.

Examen architect locale werken.

Voor het examen gaven zich 10 kandidaten op. Het schriftelijk gedeelte zal worden afgenomen op 18 t/m 21 April a.s. te Batavia en Semarang. In de examen-commissie hebben zitting voor de vakken:

A. Landmeten en Waterpassen.

1. Ir. H. Westboek (Directeur Woningdienst, Gemeente Semarang)
2. Ir. J. H. Schijfsma (Bureau Karsten en Schijfsma, Bandoeng)

B. Kennis van Werktuigen.

1. B. Volkers (Directeur Technische School, Semarang)
2. Ir. W. F. K. Har- (Ingenieur S. J. S. Mij.; deman Semarang)

C. Kennis van Bouwstoffen.

1. Ir. H. Wesbroek
2. Ir. F. C. Rientsma (Leider Landsgebouwen-dienst, Semarang)

D. Burgerlijke Bouwkunde.

1. Ir. F. C. Rientsma
2. J. van Breen (Leeraar Technische school te Bandoeng)

E. Waterbouwkunde.

1. Ir. J. Ph. van Ba- (Hoofd Prov. Irrigatie Afdeeling Serang, Semarang)
2. Ir. H. Th. Bal- (Ingenieur Gemeente- werken, Semarang)

F. Assaineering.

1. Ir. A. H. J. Koreman (Directeur Gemeente- werken, Semarang)
2. Dr. J. A. de Nooy (Inspecteur Midden-Java B. G. D., Semarang)

G. Stadsverbetering en Uitbreiding.

1. Ir. Th. Karsten (Bureau Karsten en Schijfsma, Bandoeng)
2. Ir. H. Westboek

H. Kennis van Wetten en Voorschriften.

1. Mr. J. J. G. Pranger (Secretaris stadsge- meente Semarang)
2. Mr. J. J. F. Fynvan- (Referendaris stads- draat gemeente Semarang)

I. Administratieve kennis.

1. W. van der Peyl (Referendaris Provincie Midden-Java, Semarang)
2. H. Obbink (Referendaris stadsge- meente Semarang)

Examen ter verkrijging eener akte van bekwaamheid in de locale administratie in Nederlandsch-ndië.

(akte B. Middelbare rangen)

Het schriftelijk gedeelte van dit examen zal worden afgenomen te Batavia, Buitenzorg, Semarang en Soerabaja op 18 en 19 April a. s.

De datum van het eventueel mondeling te Semarang af te nemen gedeelte is voorloopig gesteld op 17 Mei.

De Examencommissie is als volgt samengesteld:

Voorzitter: Jhr. Mr. C. H. V. de Villeneuve, Advocaat en Procureur te Semarang, oud Gemeenteraadslid.

Secretaris: F. W. M. Kerchman, Hoofdinspecteur van Gemeentefinanciën, Semarang, bestuurslid van de Vereeniging voor Localere Belangen.

Leden: Raden Abdulkarnen, Inlandsch onderwijzer aan een der Gemeentelijke Hollandsch-Inlandsche Scholen, Semarang. G. J. Gerritsen, Hoofd der afdeeling „Financieel toezicht op de stadsgemeenten en regentschappen” der Provinciale Secretarie van West-Java.

Mr. J. J. G. Pranger, Gemeente secretaris van Semarang.

A. A. C. C. Voeten, Administrateur der Provincie Midden-Java (Landsbestuur), Semarang.

Artikelen voor het orgaan. Het Bestuur heeft het honorarium der artikelen in het orgaan vastgesteld op: f 10,— voor de eerste bladzijde druks, f 8,— voor de volgende bladzijde druks, f 6,— voor de daarop volgende bladzijde druks en voor elke bladzijde druks meer f 5,—. Gedeelten eener bladzijde zullen naar evenredigheid worden gehonoreerd.

Voor correspondenties, waarbij van raadspublicaties gebruik gemaakt wordt, stelt het Bestuur het honorarium vast.

Copy voor elk nummer van dit tijdschrift, dat op den 1sten der maand verschijnt, wordt ingewacht uiterlijk op den 20en der voorafgaande maand, copy voor het nummer van den 16en uiterlijk op den 5en der maand.

Het Bestuur der vereeniging voor Locale Belangen is samengesteld als volgt: G. de Raad, Voorzitter, H. J. Drost, Secretaris, F. W. M. Kerchman, Penningmeester, allen te Semarang; H. J. Bussemaker te Soerabaja, Mr. A. Meyroos te Batavia, R. Slamet te Semarang, M. Soetardjo te Batavia (c), Mr. J. M. Wesselink te Medan, R. A. A. Wiranata Koesoema en Ir. J. E. A. von Wolzogen Kühr, beiden te Bandoeng.